

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 145/2012-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti P. K., T., zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 68/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 68/2008 p o r u š e n é b o l i .
2. Okresnému súdu Žiar nad Hronom p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 68/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. P. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žiar nad Hronom p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žiar nad Hronom je p o v i n n ý uhradiť P. K. trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. novembra 2011 doručená sťažnosť P. K., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 68/2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Sťažovateľ 3. 9. 2005 utrpel ťažký športový úraz na trase 5. ročníka cyklomaratónu Merida – Zelená stopa, za ktorý majú niesť zodpovednosť jeho organizátori Ing. E. B. a Mgr. a. H.

Trestné konanie voči zodpovedným osobám začaté ešte v r. 2005 nie je do dnešného dňa právoplatne skončené, a to aj napriek tomu, že vo veci rozhodoval dvakrát krajský súd. Ostatným rozhodnutím z 28. 9. 2011 bol rozsudok okresného súdu z 15. 3. 2011 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Nadobudli sme dojem, že sa vo veci bude pokračovať dovtedy, pokiaľ obžalovaní nebudú oslobodení spod obžaloby.

Sťažovateľ v dôsledku uvedeného úrazu musel ako profesionálny majster sveta v cyklotrialy skončiť s vrcholovým športom, zostal vážne postihnutou osobou a doteraz ako

poškodený nepozná verdikt pre možné uplatnenie náhrady škody. Tento stav úzkosti, bezmocnosti, mrzutosti a neistoty prežíva už vyše 6 rokov a je natoľko ťaživý, že si nevie nájsť miesto v svojom živote.“

Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu dochádza k porušovaniu jeho základného práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada vydať tento nález:

„Základné práva P. K. garantované čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, činnosťou a postupom Okresného súdu v Žiari nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 2T 68/2008, porušené boli.

Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

Priznáva P. K. finančné zadosťučinenie v sume 6 000 EUR, ktorú sumu mu vyplatí do 2 mesiacov Okresný súd Žiar n/Hronom.

Okresný súd v Žiari n/Hr. je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 264,88 EUR na účet JUDr. E. L., v lehote do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 145/2012-10 z 3. apríla 2012 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr. 2104/2012 z 23. apríla 2012, ku ktorému pripojil vyjadrenie zákonného sudcu a podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu v namietanom konaní (počnúc od začatia konania 2. mája 2008, keď bola okresnému súdu doručená obžaloba, po posledný úkon v apríli 2012), avšak k samotnej dôvodnosti sťažnosti neuviedol meritórne vyjadrenie.

Predseda okresného súdu listom z 23. apríla 2012 a právna zástupkyňa sťažovateľa listom zo 7. mája 2012 oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prier'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci (predmetom je trestné konanie, v ktorom s'ťažovateľ vystupuje v postavení poškodeného, pozn.), ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na nutnosť opätovného nariaďovania pojednávania, ako aj so zreteľom na vykonanie dôkazov navrhnutých účastníkmi konania možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nie je právne zložitá.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prier'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by s'ťažovateľ, ktorý je poškodenou stranou v trestnom konaní, prispel k predĺženiu konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

Priebeh konania zistený ústavným súdom z vyžiadaného spisu okresného súdu zodpovedá chronológii úkonov tak, ako boli tieto opísané v prílohe vyjadrenia predsedu okresného súdu. Z uvedeného vyplýva, že posudzované trestné konanie sa začalo na okresnom súde podaním obžaloby 2. mája 2008. Okresný súd síce vo veci od začatia konania priebežne vykonával úkony smerujúce k jej prerokovaniu a rozhodnutiu, avšak jeho rozsudky vo veci samej boli opakovane zrušené odvolacím súdom (prvý rozsudok okresného súdu z 9. novembra 2009, ktorým boli obžalovaní oslobodení spod obžaloby, bol zrušený rozhodnutím odvolacieho súdu z 8. septembra 2010 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, druhý rozsudok okresného súdu z 15. marca 2011, ktorým boli obžalovaní uznaní za vinných a bol im uložený trest, bol zrušený rozhodnutím odvolacieho súdu z 28. septembra 2011 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie). Postup okresného súdu je preto potrebné charakterizovať ako neefektívny, a teda taký, ktorý nevedol k meritórnemu ukončeniu veci. Pri hodnotení celkového postupu okresného súdu je neopomenuteľnou aj okolnosť, že trestnému konaniu vedenému okresným súdom (ktoré začalo podaním obžaloby okresnému súdu 2. mája 2008 a ktorého doterajšia dĺžka je viac ako 4 roky) predchádzalo trestné konanie v prípravnom štádiu, ktoré začalo ešte v roku 2005.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 68/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 6 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu priet'ahov okresného súdu v konaní) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať s'ťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 500 €, ktoré je okresný súd povinný mu vyplatiť.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. S'ťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, doplnenie s'ťažnosti). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € a 7,41 € režijný paušál, teda spolu za dva úkony 261,82 €, s 20 % daňou z pridanej hodnoty spolu 314,18 €. Pokiaľ ide o náhradu trov konania za ďalší úkon – vyjadrenie zo 7. mája 2012, ústavný súd náhradu za tento úkon nepriznal z dôvodu absencie vecného rozmeru vo vzťahu k obsahu s'ťažnosti. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2012